

ROLUL PSIHOLOGIEI CONTEMPORANE ÎN FORMAREA INTERESELOR ELECTORALE

Petru Jelescu, dr.hab. în psihol., prof. univ.,

U.P.S. „Ion Creangă” din Chișinău

Elvira Ciobanu, lector la US „Alec Russo” din Bălți

doctorandă la U.P.S. „Ion Creangă” din Chișinău

Dumitru Jelescu, master în drept, consultant al DGRU a MAI

Summary

The given scientific article dwells on the problem of electoral education and the interest in the election of novice electors, as well as the electoral absenteeism problem and the education of electors (18 years). An original survey was created to study the electoral interests, validated by Cronbach. The survey results show that about a quarter of respondents are not interested in the elections and do not intend to vote. If we add to these undecided ones, then the number will be nearly fifty percent. The main sources of information about elections and voting for them are the Internet, TV and family.

Practica organizării, desfășurării, totalizării și aprobării rezultatelor alegerilor ne demonstrează cu prisosință că psihologia poate și trebuie să-și aducă aportul la acest proces complex și foarte important, întru depășirea cu succes a dificultăților care apar. În particular, care ar fi, de exemplu, rolul psihologiei în formarea intereselor electorale ale cetățenilor? Ce trebuie să întreprindem ca să-i mobilizăm dacă nu pe toți, cel puțin pe majoritatea cetățenilor cu drept de vot să-și exercite acest drept? Căci, după cum se știe, în alegeri, ca și la întrecerile sportive olimpice, importantă este nu numai victoria, dar și participarea.

În Recomandarea 2006/962/EC a Parlamentului European și a Consiliului Europei din 18 dec. 2006 printre cele opt competențe – cheie pentru învățarea permanentă, considerate drept esențiale pentru cetățenii ce trăiesc într-o societate democratică și a cunoașterii, sunt prevăzute competențele sociale și cele civice [1], iar în Carta Consiliului Europei privind educația pentru cetățenie democratică și educația pentru drepturile omului este lansat apelul: “Statele membre sunt rugate să promoveze, respectând principiul libertății academice, educația pentru cetățenie

democratică și educația pentru drepturile omului în învățământul superior, în special pentru viitorii profesioniști din învățământ” [2, p.12].

În Republica Moldova, care a semnat *Acordul de Asociere cu UE*, de asemenea, trebuie să educăm tinerele generații în spiritul respectului pentru drepturile și obligațiile omului, consfințite, în același timp, de Constituția Republicii Moldova [3].

Potrivit art.38 al Constituției RM, „Voința poporului constituie baza puterii de stat. Această voință se exprimă prin alegeri libere, care au loc în mod periodic prin sufragiu universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Cetățenii Republicii Moldova au drept de vot de la vârsta de 18 ani, împliniți până în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcând cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege. Dreptul de a fi aleși le este garantat cetățenilor Republicii Moldova cu drept de vot, în condițiile legii”.

Astfel, Constituția Republicii Moldova garantează cetățenilor noștri dreptul de vot și dreptul de a fi ales. Când, dacă nu anume la alegeri și prin alegeri, prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, putem decide în mod pașnic, democratic soarta țării noastre și a fiecărui cetățean în parte?

În același timp, după cum ne demonstrează practica participării la alegeri, rata absenteismului electoral a cetățenilor RM în ultimii ani este în creștere. În acest sens, pentru a contribui cât de cât la diminuarea acestei cote, am decis să evaluăm interesele electorale ale studenților pedagogi de la anul întâi, care, în buna majoritate a lor, au vârstele de 18, 19 și 20 de ani, pentru ca apoi, în baza sondajului de constatare, să purcedem la formarea și dezvoltarea acestor interese. Vom menționa din capul locului că pe noi nu ne interesează acel sau alt partid politic pe care dorim să-l susținem, să-l promovăm etc., ci activismul electoral al cetățenilor noștri, în particular, al studenților pedagogi de la anul întâi de studii, vârstă la care mulți dintre ei au împlinit deja sau vor împlini până în ziua alegerilor inclusiv 18 ani și, deci, au sau vor avea dreptul să participe la votare. Unde mai pui, că pentru ei aceasta e prima votare în viața lor și, deci, acest eveniment de amploare și răsunet socio-politic își va lăsa puternic amprenta în sufletul lor.

Pentru a evalua interesele electorale ale studenților pedagogi din anul întâi, am elaborat următoarea Ancheta.

Ancheta

Stimate alegător!

Întru desăvârșirea în continuare a sistemului electoral din RM, vă rugăm mult să răspundeți (în scris) la întrebările de mai jos. Ancheta este confidențială (**secretă**). Datele vor fi prelucrate statistic, **fără** a face referire la numele Dumneavoastră!

Citiți atent Ancheta în întregime, după care răspundeți la întrebările corespunzătoare. Contăm mult pe ajutorul, sinceritatea Dvs și vă mulțumim anticipat!

1. Alegerile din RM mă interesează (luați în cerc *una* din cele 5 variante și explicați de ce):

1.1. **foarte mult**, deoarece _____

1.2. **mult**, deoarece _____

1.3. **și da și nu prea**, deoarece _____

1.4. **foarte puțin**, deoarece _____

1.5. **nu mă interesează deloc**, deoarece _____

2.Voi participa la votare (luați în cerc *una* din cele 5 variante și explicați de ce):

2.1. **numaidecât**, deoarece _____

2.2. **voi participa** , deoarece _____

2.3. **probabil**, voi participa, deoarece _____

2.4. **e puțin probabil** că voi participa, deoarece _____

2.5. **Nu** voi participa la votare, deoarece _____

---

3. Ați decis pentru cine veți vota (încercuiți)

3.1. Da

3.3. Nu știu

3.2. Nu

3.4. Nu răspund

4. Ați participat la alegerile precedente (luați în cerc *una* din cele 4 variante și explicați de ce):

4.1. Ați participat la alegeri și **ați votat**, deoarece _____

_____

4.2. Ați participat la alegeri, dar **nu ați votat**, deoarece _____

_____

4.3. **Nu** ați participat la alegeri și **nu** ați votat, deoarece _____

_____

4.4. Alte variante posibile _____

_____

5. Sursele pentru informarea Dvs despre alegeri și votare au fost/sunt (încercuiți):

5.1. Televizorul

5.4. Radioul

5.7. Colegii

5.2. Internetul

5.5. Liceul, colegiul, univ.

5.8. Activiștii de partid

5.3. Presa

5.6. Familia

5.9. Alte surse

6. Date personale

6.1. Data și anul nașterii Dvs.

_____

6.2. Localitatea (satul, raionul, orașul, str., nr., ap.)

_____

6.3. Genul (feminin/masculin)

_____

6.4. Viza de domiciliu (satul, raionul, orașul, str., nr., ap.) _____

_____

6.5. Viza de reședință _____

6.6. Studii (gimnaziale, liceale, medii de specialitate, superioare)

_____

6.7. Instituția absolvită _____

6.8. Ocupația/activitatea _____

6.9. Starea civilă (celibatar, căsătorit, divorțat, nr. de copii ș.a.) _____

6.10. Alte date _____

6.11. Data completării anchetei _____

6.12. Numele, prenumele și semnătura _____

Vă mulțumim mult!

La desăvârșirea proiectului acestei Anchete au participat experții: **Victor Juc**, dr. hab., prof. cercet., IIEȘP, AȘM; **Ștefan Urîtu**, vicepreședintele Comisiei Electorale Centrale, dr. în șt. fizice, conf. univ; **Doina Bordeianu**, dr. în șt. polit., Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral pe lângă CEC; **Ion Negură**, dr. în psihol., conf. univ., UPS „Ion Creangă” din Chișinău; **Valeriu Cabac**, dr. în șt. fizico-matematice, prof.univ, US „Alec Russo” din Bălți; **Gheorghe Neagu**, dr. în ist., conf. univ., US „Alec Russo” din Bălți; **Iurie Malai**, lect. super., UPS „Ion Creangă” din Chișinău; **Larisa Chirev**, lect. super., UPS „Ion Creangă” din Chișinău. Tuturor experților le aducem cele mai sincere mulțumiri pentru aportul la perfectarea Anchetei.

Ulterior, rezultatele anchetării au fost validate, coeficientul de consistență internă alpha Cronbach fiind atestat ca bun ($0.7 \leq \alpha < 0.9$).

În urma sondajului, care s-a desfășurat în luna septembrie a anului 2014 pe un eșantion de 148 respondenți, studenți pedagogi ai anului întâi de la UPS „Ion Creangă” din Chișinău și de la US „Alec Russo” din Bălți, am constatat următoarele.

Aproximativ o pătrime din respondenți **nu manifestă interes față de alegeri** (v. Tabelul 1). Dacă la aceștea mai adăugăm indecișii, atunci numărul acestora va fi de aproape cincizeci la sută. Cauzele sunt diferite: **1.5.** „Oricine va fi ales, nu va putea demonstra că este în stare să conducă țara anume așa, cum este”; **1.4.** „Candidații nu îmi insuflă încredere, nu vreau ca ei să mă reprezinte”; **1.3.** „Știu că alegerile sunt foarte importante pentru viitorul unei țări, însă, conștientizez că nimic nu se va schimba. Guvernanții sunt preocupați doar de interesele sale personale”.

Tabelul 1. Interesul față de alegerile din RM

Item/răspuns	Nr. de respondenți	%
1. Alegerile din RM mă interesează	148	100
1.1. foarte mult	37	25
1.2. mult	41	28
1.3. și da și nu prea	36	24
1.4. foarte puțin	27	18

1.5.nu mă interesează deloc	7	5
-----------------------------	---	---

Rezultatele sondajului ne demonstrează, de asemenea, că aproximativ o pătrime din respondenți **nu intenționează să participe la votare** (v. Tabelul 2).. Dacă la aceștea îi asociem și pe cei care nu s-au hotărât încă, atunci numărul lor va crește până la cincizeci la sută. Motivele: **2.5.** „Votul meu nu are sens!”. „Nu vreau să trăiesc într-o țară, unde întunericul ni se impune a fi soare”. **2.4.** „Nu înțeleg nimic în politică, de aceea nu vreau să votez la întâmplare”.

Tabelul 2. Intenția de a participa la votare

Item/răspuns	Nr. de respondenți	%
2.Voi participa la votare	148	100
2.1. numai decît	23	16
2.2. voi participa	50	34
2.3. probabil, voi participa	36	24
2.4. e puțin probabil că voi participa	34	23
2.5. Nu voi participa la votare	5	3

În urma sondajului am constatat că aproximativ jumătate din respondenți **nu sunt decizi de a vota pentru cineva**, iar cinci la sută dintre ei nu au dorit să răspundă (v. Tabelul 3).

Tabelul 3. Decizia de a vota pentru cineva

Item/răspuns	Nr. de respondenți	%
3. Ați decis pentru cine veți vota	148	100
3.1. Da	59	40
3.2. Nu	54	36
3.3. Nu știu	28	19
3.4. Nu răspund	7	5

Cât privește **participarea la alegerile precedente**, cu excepția câtorva studenți, aproape nimeni nu a participat și nu a votat, deoarece nu au avut vârsta de 18 ani, iar apoi, când unii au împlinit această vârstă, nu au avut loc alegeri (v. Tabelul 4, subpct.4.3). La pct. 4.4 (trei persoane) au răspuns: 1. „Nu țin minte, când au fost ultimele alegeri si dacă am participat”; 2. „Am participat numai la alegerea șefei de grupă”; 3. A selectat, dar nu a comentat.

Tabelul 4. Participarea la alegerile precedente

Item/răspuns	Nr. de respondenți	%
4. Ați participat la alegerile precedente	148	100
4.1. Ați participat la alegeri și ați votat	1	1
4.2. Ați participat la alegeri, dar nu ați votat	0	0
4.3. Nu ați participat la alegeri și nu ați votat	144	96
4.4. Alte variante posibile	3	3

Sursele principale de informare despre alegeri și votare pentru studenții pedagogi, în majoritatea cazurilor, sunt internetul, televizorul, familia și activiștii de partid (v. Tabelul 5).

Tabelul 5. Sursele de informare despre alegeri și votare

Item/răspuns	Nr. de răspunsuri	%
5. Sursele pentru informarea Dvs despre alegeri și votare au fost/sunt	262	100
5.1. Televizorul	41	16
5.2. Internetul	73	28
5.3. Presa	23	9
5.4. Radioul	14	5
5.5. Liceul, colegiul, univ.	22	8
5.6. Familia	42	16
5.7. Colegii	20	8
5.8. Activiștii de partid	26	10
5.9. Alte surse	1	0

Concluzii

1. Aproximativ o pătrime dintre studenții pedagogi de la anul întâi de 18 ani nu manifestă interes față de alegeri și nu intenționează să participe la votare.

2. Dacă la aceștia mai adăugăm pe cei care nu s-au hotărât să participe la votare, atunci numărul acestora va fi de aproximativ cincizeci la sută.

3. Sursele principale de informare despre alegeri și votare pentru respondenții investigați sunt internetul, televizorul și familia.

4. Doar opt la sută dintre studenții de 18 ani au ca sursă de informare despre alegeri și votare liceul, colegiul, universitatea.

Toate aceste date ne demonstrează că la studenții de la anul întâi de 18 ani sunt slab dezvoltate competențele sociale și civice, stipulate de Parlamentul European și Consiliul Europei în Recomandarea 2006/962/EC din 18 decembrie 2006 printre cele opt competențe – cheie pentru învățarea permanentă și considerate drept esențiale pentru cetățenii ce trăiesc într-o societate democratică și a cunoașterii.

Bibliografie

1. http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/lifelong_learning/c11090_ro.htm (vizitat 13.11.2014).
2. http://www.coe.int/t/dg4/education/edc/Source/Charter/Charterpocket_ROM.pdf (vizitat 13.11.2014).
3. http://lex.justice.md/document_rom.php?id=44B9F30E:7AC17731 (vizitat 13.11.2014).